

การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Adaptation of New Normal Community in the Coronavirus
Pandemic Situation in Surat Thani Province

เบญญา จริยวิจิตร¹ และสิญาธร นาคพิน²

Benya Jariyawijit¹, and Siyathorn Nak-pin²

Received: February 24, 2023

Revised: March 10, 2023

Accepted: March 14, 2023

¹สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Hospitality Industry Management, International School of Tourism,
Suratthani Rajabhat University

(Email: benya.jar@sru.ac.th)

²สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Hospitality Industry Management, International School of Tourism,
Suratthani Rajabhat University

(Email: siyathorn.nak@sru.ac.th)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลกระทบและการปรับตัวของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากประชาชนในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเกาะสมุย และอำเภอบ้านนาเดิม แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ และเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (T-test) และการทดสอบค่าสถิติค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลกระทบต่อประชาชน การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจมากขึ้นทุกด้าน ด้านสุขภาพมีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพที่มากขึ้น ในขณะที่มีความวิตกกังวลเพิ่มขึ้นเช่นกัน ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์โควิด-19 ไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของสมาชิกในครัวเรือน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเท่าเดิม อย่างไรก็ตามก็มีการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในขณะที่มีความเสี่ยงต่อการรับรู้ข้อมูลที่เป็นเท็จมากขึ้น และด้านการศึกษา การเรียนออนไลน์รวมถึงค่าใช้จ่ายในการเรียนออนไลน์เป็นประเด็นมีผลกระทบต่อครัวเรือนมากที่สุด 2) การปรับตัวของประชาชน ด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการธุรกิจเหมือนเดิม และไม่มีการพัฒนาตนเองโดยสร้างหรือยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น มีการปรับตัวโดยใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์และทำอาหารทานเองในครัวเรือน ด้านสุขภาพ เน้นการรับประทานอาหารเช้าใหม่ หมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล และสวมหน้ากากอนามัย ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การใช้สังคมออนไลน์และการใช้โทรศัพท์มากขึ้น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการปรับตัวโดยการเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเอง และด้านการศึกษาใช้วิธีการให้คนในครอบครัวต้องแบ่งเวลาสอน/ดูแลลูก/หลานมากที่สุด

คำสำคัญ: การปรับตัว, ชุมชนวิถีใหม่, โรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19

Abstract

This research project aimed to explore the impact and adaptation of people in the situation of the coronavirus (COVID-19) epidemic towards the adaptation of the new normal community in Surat Thani Province. The study is quantitative research and using questionnaire as data collection tool. The sample in this research using random sampling from people in 3 districts, namely, Mueang Surat Thani, Koh Samui and Ban Na Doem. The collected data were analyzed using descriptive statistics consisting of percentage and hypothesis testing using F-test and t-tests to make the comparisons. The results of the research showed that 1) comparison of the first and subsequent outbreaks of COVID-19, it was found that the impact on the economy was greater in all aspects. In terms of health, there was more infection prevention and health care, while there was an increase in stress/anxiety compared to normal situations. In terms of social and environmental aspects, the COVID-19 situation did not affect the relationship of household members. In the field of information technology, most people have access to the same information sources, however, new technologies are being learned while the risk of perceiving false information increases. In terms of education, online learning and the cost of online learning were the issues that had the greatest impact on households. 2) the adaptation of the people, in terms of economy,

most of them continue to operate the same business and do not develop themselves by creating or upgrading their existing skills. However, there is an adaptation using online self-learning and home cooking. In terms of health, there is an adaptation by emphasizing on eating freshly cooked food, washing hands with water and soap or alcohol gel, and wearing a mask. On the social and environmental aspect, the use of social media and the use of telephones increases, while in the field of information technology, there is an adaptation by learning to use communication devices on their own, and in terms of education, there is an adaptation by allowing family members to allocate the most time to teach and take care of their children.

Keywords: Community-based adaptation, New normal communities, COVID-19

บทนำ

ต้นปี พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้ประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern – PHEIC) โดยมีสาเหตุมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือ โรคโควิด-19 ซึ่งแพร่ระบาดไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อประชาชนคนไทยในทุกด้าน ได้แก่ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขอนามัย ด้านการศึกษา ด้านสารสนเทศ และส่งผลกระทบเกิดปัญหาการว่างงาน แรงงานกลับภูมิลำเนา รวมถึงการขาดรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

(สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564)

ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการและออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ลดผลกระทบของการระบาดที่มีต่อสังคม ซึ่งขยายวงกว้าง ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับจังหวัด และระดับประเทศ (World Health Organization, 2020) ประชาชนเองยังมีความคาดหวังให้หน่วยงานภาครัฐเป็นใจกลางสำคัญแก่ประชาชนในการวางแผนการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (สุนันทา คັນธานนท์ และคณะ, 2564) โดยทำการศึกษาผลกระทบต่อการปรับตัว และการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ธนเดช ชัยรักษา และคณะ, 2565) ดังนั้น เพื่อส่งเสริมและยกระดับให้ประชาชนคนไทยมีประสิทธิภาพในการป้องกัน รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งยังเป็นการกระจายความตื่นตัว และเข้าใจถึงความสำคัญของโรคโควิด-19 ที่ถูกต้อง มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งมีภารกิจและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนและสังคม จึงได้ดำเนินการร่วมกันในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำจากความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีในฐานะเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเชิงพื้นที่ จึงได้ดำเนินโครงการวิจัยในการสำรวจผลกระทบและการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ เพื่อศึกษาสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขอนามัยชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม และหรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะการวางมาตรการป้องกันในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนในพื้นที่ ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อสำรวจผลกระทบและการปรับตัวของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) ขอบเขตพื้นที่การวิจัยเน้นชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย มาตรการ ผู้รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ หรือผลิตสื่อในการป้องกัน และควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมถึงผู้ประกอบการและนักศึกษาในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน สาธารณสุขอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. และผู้นำชุมชน รวมถึงผู้ประกอบการและนักศึกษาในพื้นที่

กลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนทั่วไปที่สามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้ เครือข่ายการทำงานในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป และมีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังนี้

1. การสุ่มพื้นที่ศึกษาระดับอำเภอ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของอำเภอโดยพิจารณาจากจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ แบ่งเป็นขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และทำการสุ่มให้ได้

อำเภอที่เป็นตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม ได้แก่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเกาะสมุย และอำเภอบ้านนาเดิม

2. การสุ่มตำบล ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อให้ได้พื้นที่สำรวจอำเภอละ 2 ตำบล ใช้การจับฉลากเพื่อสุ่มให้ได้ 2 ตำบลที่เป็นตัวอย่างของแต่ละอำเภอ โดยแบ่งกลุ่มตำบลเป็น 2 ประเภท คือ ตำบลที่มีเทศบาล และตำบลที่ไม่มีเทศบาล ได้ตำบลตัวอย่าง ดังนี้ 1. อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ตำบลมะขามเตี้ย ตำบลคลองฉนาก 2. อำเภอเกาะสมุย ได้แก่ ตำบลลิ้นจี่ ตำบลบ่อผุด และ 3. อำเภอบ้านนาเดิม ได้แก่ ตำบลบ้านนา ตำบลทรัพย์ทวี

3. การสุ่มครัวเรือน ตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือนในแต่ละตำบล เลือกตัวอย่างครัวเรือนแบบบังเอิญ (Accidental sampling) คัดกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีในการให้ข้อมูลที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ครัวเรือนละ 1 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) เรื่องการปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในโครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค โควิด-19 ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลครัวเรือน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ตอนที่ 2 ผลกระทบที่ครัวเรือนได้รับจากสถานการณ์ โควิด-19 และ ตอนที่ 3 การปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์ โควิด-19 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตลอดจนผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงคกับข้อคำถาม (Index of Item-Objective

Congruence: IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951; อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.90

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าร้อยละ

จริยธรรมในการวิจัย

ได้รับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เลขที่รับรอง HE- 138-2563

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เก็บข้อมูลใน 3 พื้นที่ ได้แก่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเกาะสมุย และอำเภอบ้านนาเดิม มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 400 คน

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 20.75 และ 19.75 ตามลำดับ ครึ่งเรือนส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่จริงในปัจจุบัน 4-6 คน ร้อยละ 48.75 ไม่มีสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ ร้อยละ 34.50 รายได้รวมของสมาชิกในครัวเรือนต่อเดือนไม่เกิน 30,000 บาท ร้อยละ 65.75 ไม่มีอาชีพเสริม ร้อยละ 57.50 และมีรายได้เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ ร้อยละ 48.50

ผลกระทบการใช้ชีวิต

ผลกระทบการใช้ชีวิตของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า 1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการระบาดทั้ง 2 ครั้ง โดยระยะการระบาดครั้งแรกกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบมากที่สุดในด้านรายได้ที่ลดลงและเงินออมลดลง คิดเป็นร้อยละ 58.25 และ 45.25 ตามลำดับ สอดคล้องกับผลสำรวจครั้งที่ 2 ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบมากที่สุดในด้านรายได้ที่ลดลงและเงินออมลดลง คิดเป็น ร้อยละ 71.50 และ 60.50 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบผลกระทบด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้สิน และการออมของครัวเรือนระหว่างการระบาดครั้งแรกและครั้งที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านรายได้และเงินออมที่ลดลง ด้านสถานการณ์ถูกเลิกจ้าง ส่วนใหญ่ไม่มีการถูกเลิกจ้างทั้งแบบถาวรและชั่วคราว รวมถึงไม่มีสมาชิกในครัวเรือนถูกนายจ้างลดวันทำงานหรือลดเวลาการทำงานทำให้รายได้ลดลง คิดเป็นร้อยละ 89.75, 91.50 และ 86.25 ตามลำดับ 2) ผลกระทบด้านสุขภาพ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้มีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพ และทำให้เกิดความเครียด/วิตกกังวลเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ คิดเป็น ร้อยละ 83.25 และ 72.25 ตามลำดับ 3) ผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปกติหรือไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่รักและพ่อแม่ลูก คิดเป็นร้อยละ 79.25 และ 75.75 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มที่มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นมากที่สุด ได้แก่ พ่อแม่ลูก และเพื่อนในสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 15.50 และ 12.00 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ที่ห่างกันบางครั้งมากที่สุด ร้อยละ 25.50 และกลุ่มที่ความสัมพันธ์ห่างกันมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ คือ เพื่อนบ้าน/คนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ทั้งนี้ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างได้รับผล

กระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้งมากที่สุดคือ การพบปะกับเพื่อน บ้าน/คนในชุมชน (ทั่วไป) คิดเป็นร้อยละ 9 4) ผลกระทบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเท่าเดิม โดยมีการโทรศัพท์ เฟซบุ๊ก (Facebook) และ ไลน์ (Line) มากขึ้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65, 64.75 และ 59.75 ตามลำดับ และมีการเข้าถึงวิทยุน้อยลงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88 กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเสี่ยงต่อการรับข้อมูลข่าวสารเท็จจากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.25 และ 51.50 และ 5) ผลกระทบด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบด้าน นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ และผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือนมากขึ้น มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะปกติ คิดเป็นร้อยละ 59.50 และ 65.25 ตามลำดับ ส่วนด้านที่ไม่มีผล กระทบมากที่สุดคือ ผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลบุตรหลานที่หยุดเรียนและเด็กเรียนไม่ทันเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 63.35 และ 54.50 ตามลำดับ

การปรับตัวของประชาชน

พฤติกรรมการปรับตัวของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้ 1) การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 87 ไม่มีการสร้างอาชีพใหม่ของสมาชิกในครัวเรือนเพื่อการเพิ่มรายได้ แม้ว่าจะได้รับผลกระทบในการประกอบธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ถึงร้อยละ 59 ก็ตาม ซึ่งได้รับผลกระทบในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 40.50 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 33.50 ยังคงดำเนินการธุรกิจปกติเหมือนเดิม และไม่มีการพัฒนาตนเองโดยสร้างทักษะใหม่ที่เป็นจำเป็นในการทำงานหรือยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น เพื่อการสร้างรายได้/อาชีพจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ร้อยละ 63.75 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่พัฒนาตนเองส่วนใหญ่ใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ ร้อยละ 53.25 และมี

พฤติกรรมการจับจ่ายใช้สอยเพื่ออุปโภค/บริโภคของครัวเรือนจากผลของสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยการทำอาหารทานเองในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.25 นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้เงินของครัวเรือน และวางแผนด้านอาชีพจากผลของสถานการณ์โรคโควิด-19 คิดเป็นร้อยละ 87.25 และ 83 ตามลำดับ 2) การปรับตัวด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ การรับประทานอาหารสุกใหม่ หมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล และสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 72.50, 71.75 และ 71.50 ตามลำดับ ทั้งนี้การสแกนคิวอาร์โค้ด “ไทยชนะ” หรือการลงทะเบียนเข้าใช้บริการเป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติเป็นประจำน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.50 และเป็นพฤติกรรมสุขภาพที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 3) การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือนเท่าเดิม ทั้งนี้การใช้สังคมออนไลน์และการใช้โทรศัพท์เป็นวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากขึ้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.75 และ 48.00 และวิธีการที่ใช้ลดลงมากที่สุดคือ การทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.75 4) การปรับตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยการเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเองมากที่สุด ร้อยละ 55.50 และเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารจากผู้รู้/เชี่ยวชาญในบางครั้งมากที่สุด ร้อยละ 43.00 ในทางกลับกันพบว่าการเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารจากผู้รู้/เชี่ยวชาญกลับเป็นวิธีที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยใช้มากที่สุดเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 21.50 5) การปรับตัวด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อปรับตัวด้านการศึกษา ทั้งนี้ วิธีการที่ถูกใช้มากที่สุด คือ การให้คนในครอบครัวต้องแบ่งเวลาสอน/ดูแลลูก/หลานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83

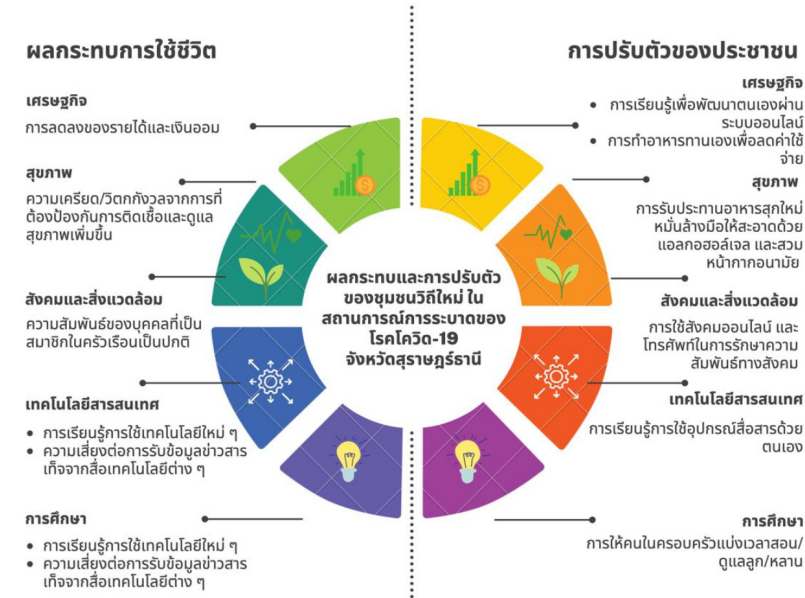
สรุปผล

ผลกระทบการใช้ชีวิต สรุปผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต่อประชาชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ พบว่าเมื่อเปรียบเทียบผลกระทบด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้สินและการออมของครัวเรือนระหว่างการระบาดครั้งแรกและในปัจจุบัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านรายได้และเงินออมที่ลดลง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากการถูกเลิกจ้าง ด้านสุขภาพ พบว่าประชาชนมีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพและความวิตกกังวล/ความเครียดของสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า ความสัมพันธ์ของบุคคลที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปกติ หรือไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่รักและพ่อแม่ลูก ทั้งนี้ กลุ่มที่มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นมากที่สุด ได้แก่ พ่อแม่ลูก และเพื่อนในสังคมออนไลน์ ส่วนกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์ที่ห่างกันบางครั้งมากที่สุด และกลุ่มที่ความสัมพันธ์ห่างกันมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ คือ เพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเท่าเดิม โดยมีการใช้โทรศัพท์ เฟซบุ๊ก (Facebook) และ ไลน์ (Line) มากขึ้นมากที่สุด และมีการเข้าถึงวิทยุน้อยลงมากที่สุด ได้รับผลกระทบด้านเกิดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเสี่ยงต่อการรับข้อมูลข่าวสารเท็จจากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้นมากที่สุดเมื่อเทียบกับสภาวะปกติ ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มอย่างได้รับผลกระทบด้าน นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ และผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่ม เช่น ค่าอินเทอร์เน็ตรายเดือน มากขึ้นมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะปกติ ส่วนด้านที่ไม่มีผลกระทบมากที่สุด คือ ผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลบุตรหลานที่หยุดเรียน และเด็กเรียนไม่ทันเพื่อน

การปรับตัวของประชาชน สรุปผลการปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือน

จากสถานการณ์โรคโควิด -19 ของประชาชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า แม้ว่าจะได้รับผลกระทบในการประกอบธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการสร้างอาชีพใหม่ของสมาชิกในครัวเรือนเพื่อการเพิ่มรายได้ 50 โดยส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการธุรกิจปกติเหมือนเดิม และไม่มีการพัฒนาตนเองโดยสร้างทักษะใหม่ที่เป็นในการทำงาน หรือยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น เพื่อการสร้างรายได้/อาชีพ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่พัฒนาตนเองส่วนใหญ่ใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ และมีพฤติกรรมการใช้จ่ายใช้สอยเพื่ออุปโภค/บริโภคของครัวเรือนจากผลของสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยการทำอาหารทานเองในครัวเรือนมากที่สุด นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้เงินของครัวเรือน และวางแผนด้านอาชีพจากผลของสถานการณ์โรคโควิด-19 ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ การรับประทานอาหารสุกใหม่ หมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล และสวมหน้ากากอนามัย/หน้ากาก ผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น ทั้งนี้การสแกนคิวอาร์โค้ด “ไทยชนะ” หรือการลงทะเบียนเข้าใช้บริการ เป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติเป็นประจำน้อยที่สุด และเป็นพฤติกรรมสุขภาพที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติมากที่สุด ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกโดยการใช้สังคมออนไลน์และการใช้โทรศัพท์มากขึ้นมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยขอ/สมัครขอรับความช่วยเหลือจากบุคคล แหล่งสนับสนุน ทั้งนี้ นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลเป็นแหล่งสนับสนุนที่กลุ่มตัวอย่างเคยขอรับการช่วยเหลือมากที่สุด ทั้งนี้จะได้รับความช่วยเหลือทุกครั้งมากที่สุดจากผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยการเรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเอง

มากที่สุด ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้คนในครอบครัว
ต้องแบ่งเวลาสอน/ดูแลลูก/หลานมากที่สุด

ภาพที่ 1 ผลกระทบและการปรับตัววิถีใหม่ของประชาชนจังหวัดสุราษฎร์ธานีในช่วงโควิด-19

อภิปรายผล

ผลกระทบการใช้ชีวิต จากการวิเคราะห์ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต่อประชาชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่สรุปว่าส่วนใหญ่มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารจากการโทรทัศน์ สอดคล้องกับการศึกษาความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 (ธานี กล่อมใจ และคณะ, 2563) ที่สรุปว่า ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19)

จากโทรทัศน์

การปรับตัวของประชาชน จากการวิเคราะห์การปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ของประชาชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่สรุปว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมสุขภาพที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด ได้แก่ การรับประทานอาหารสุกใหม่ สอดคล้องกับการวิเคราะห์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (ธานี กล่อมใจ และคณะ, 2563) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้วิธีรับประทานอาหารปรุงสุกที่ผ่านการให้ความร้อนเสมอมากที่สุด และผลการศึกษาเชิงคุณภาพเรื่องแนวทางการดำเนินงานและผลกระทบจากโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส (โควิด-19) จังหวัดเลย (กายสิทธิ์ แก้วยาศรี และบุญมา สุนทราวิรัตน์, 2563) ที่รายงานบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “มีประชาชนตื่นตัวหาซื้อสมุนไพรฟ้าทะลายโจรมาทานเพิ่มภูมิคุ้มกันชาวบ้านกินเยอะ” จะเห็นได้ว่าประชาชนมีแนวทางในการปรับตัวโดยเริ่มจากตนเองก่อน เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและสร้างความแข็งแรงจากภายในร่างกายเพื่อป้องกันโรค นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษา COVID-19 กับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในวันนี้ (อวาทิพย์ แว, 2563) ที่สรุปว่า ในช่วงที่โควิด-19 ระบาด ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้จำเป็นและจำยอมเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิต มาตรการป้องกันตัวเองหลายอย่างทั้งการใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่หรือใช้เจลล้างมือที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ การหลีกเลี่ยงเข้าไปในพื้นที่ที่มีคนหนาแน่น การรักษาระยะห่างจากผู้อื่น การมีสุขอนามัยที่ดีในการดูแลสุขภาพตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมในการกักตัวเองที่บ้านตามคำแนะนำของกระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ผลกระทบต่อการใช้ชีวิตด้านเศรษฐกิจภายใต้สถานการณ์การแพร่

ระบาดของโควิด-19 ประชาชนได้รับผลกระทบจากการที่มีรายได้และเงินออม
น้อยลง ในขณะที่เดียวกันในด้านการปรับตัวนั้นประชาชนกลับไม่มีการสร้าง
อาชีพและพัฒนาทักษะใหม่ จากช่องว่างดังกล่าวหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้โอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีของประชาชน
จากสถานการณ์นี้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีและระบบ
ออนไลน์เพื่อส่งเสริมอาชีพปัจจุบันและสร้างอาชีพทางเลือกใหม่แก่ประชาชน

2. แม้ว่าประชาชนจะมีการปรับตัวด้านสุขภาพภายใต้สถานการณ์
การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ดี อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเพียง
การศึกษาโดยสุ่มเลือกจากประชากรเพียงบางพื้นที่ ซึ่งอาจได้ข้อมูลที่ไม่ครบ
ถ้วน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรเน้นการศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่อื่น ๆ ที่มี
ความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งควรมีการศึกษาความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่ม
ประชากร เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่มผู้มีโรคติดต่อเรื้อรังเพิ่มเติม เพื่อให้ได้
แนวทางหรือมาตรฐานการป้องกันที่ครอบคลุมเหมาะสม

3. มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ในช่วงการ
แพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในด้านศึกษา
จากการที่ผู้ปกครองมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นจากการเรียนออนไลน์ การส่งเสริมการ
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการขยายเครือข่าย
สัญญาณอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญ

บรรณานุกรม

กายสิทธิ์ แก้วยาศรี และบุญมา สุนทรวรัตน์. (2563). แนวทางการดำเนินงาน
และผลกระทบจากโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส (โควิด-19) จังหวัดเลย.

วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 7(1), 16-34.

- ธนเดช ชัยรักษา และคณะ. (2565). การปรับตัววิถีใหม่ของประชาชนในช่วง โควิด-19 กรณีศึกษา ผู้ได้รับผลกระทบถูกเลิกจ้างงานชุมชนควน สะดอ ตำบลบางรูป อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร สังคมพัฒนศาสตร์*, 5(1), 15-27.
- ธานี กล่อมใจ, จรรยา แก้วใจบุญ และทักษิภา ชัชรรัตน์. (2563). ความรู้และ พฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัส โคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุข สุข และการศึกษา*, 21(2), 29-39.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2558). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กทม. สันติ: ตักสิลาการพิมพ์
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- อวาทิพย์ แว. (2563). COVID-19 กับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สุขภาพในวันนี้. *วารสารสมาคมวิชาชีพสุขภาพศึกษา*, 35(1), 24-29.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2564). *ผลกระทบทางสังคมของการ ระบาดโรคโควิด-19 ระลอกใหม่และมาตรการที่ควรมี*. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2565, จาก <https://tdri.or.th/2021/01/impact-of-new-covid-19-wave/>
- สุนันทา คันธานนท์ และคณะ. (2564). *การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ใน สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดกระบี่*. การประชุม วิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 13 “การบูรณา การสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น”. วันที่ 15 มิถุนายน 2564 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต.
- World Health Organization. (2020). Effects of COVID-19 on business and research. *Journal of Business Research*, 117(June), 2484-2489. Retrieved from doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.06.008.